

ZBIERKA **ZÁKONOV**
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2001

Vyhlásené: 27. 07. 2001 Časová verzia predpisu účinná od: 1. 04. 2002 do: 31. 12. 2003

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

302

ZÁKON

zo 4. júla 2001

o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch)

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Základné ustanovenia

§ 1

(1) Vyšší územný celok¹⁾ je samosprávny kraj.

(2) Samosprávny kraj je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky.²⁾

(3) Zriaďujú sa tieto samosprávne kraje:

- a) Bratislavský samosprávny kraj so sídlom v Bratislave,
- b) Trnavský samosprávny kraj so sídlom v Trnave,
- c) Trenčiansky samosprávny kraj so sídlom v Trenčíne,
- d) Nitriansky samosprávny kraj so sídlom v Nitre,
- e) Žilinský samosprávny kraj so sídlom v Žiline,
- f) Banskobystrický samosprávny kraj so sídlom v Banskej Bystrici,
- g) Košický samosprávny kraj so sídlom v Košiciach,
- h) Prešovský samosprávny kraj so sídlom v Prešove.

(4) Územný obvod samosprávneho kraja je zhodný s územným obvodom kraja.³⁾ Územný obvod samosprávneho kraja možno zmeniť len zákonom.

(5) Samosprávny kraj je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov.

(6) Samosprávny kraj má svoje symboly, ktoré môže používať pri výkone samosprávy. Symboly samosprávneho kraja sú erb, vlajka a pečať.

(7) Samosprávnemu kraju možno vo veciach územnej samosprávy ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.⁴⁾

§ 2

Orgány samosprávneho kraja sú

- a) zastupiteľstvo samosprávneho kraja (ďalej len „zastupiteľstvo“),
- b) predseda samosprávneho kraja (ďalej len „predseda“).

§ 3

(1) Obyvateľ samosprávneho kraja je osoba, ktorá má trvalý pobyt⁵⁾ v obci na jeho území.

(2) Obyvateľ samosprávneho kraja sa zúčastňuje na jeho samospráve. Je oprávnený najmä

- a) voliť zastupiteľstvo a byť volený do zastupiteľstva,
- b) voliť predsedu a byť volený za predsedu,
- c) hlasovať v referende samosprávneho kraja za podmienok ustanovených týmto zákonom (ďalej len „referendum“),
- d) zúčastňovať sa na zasadnutiach zastupiteľstva,
- e) obracať sa so svojimi podnetmi, sťažnosťami a inými podaniami na predsedu, zastupiteľstvo a orgány ním zriadené.

(3) Na výkone samosprávy sa môže s výnimkou oprávnení podľa odseku 2 písm. a) až c) podieľať aj ten, kto na území samosprávneho kraja

- a) má nehnuteľný majetok,
- b) je prihlásený na prechodný pobyt,⁶⁾
- c) má ako cudzinec povolený dlhodobý pobyt.⁷⁾

Pôsobnosť samosprávneho kraja**§ 4**

Samosprávny kraj pri výkone samosprávy sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä

- a) zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja,
- b) vykonáva plánovacie činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja,
- c) obstaráva, prerokúva a schvaľuje územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov,
- d) účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje,
- e) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja,
- f) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov,
- g) podieľa sa na tvorbe a ochrane životného prostredia,
- h) utvára predpoklady na optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov sídelných útvarov a ostatných prvkov svojho územia,
- i) utvára podmienky na rozvoj výchovy a vzdelávania, najmä v stredných školách, a na rozvoj ďalšieho vzdelávania,
- j) utvára podmienky na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu,
- k) koordinuje rozvoj cestovného ruchu,

- l) koordinuje rozvoj telesnej kultúry a starostlivosť o deti a mládež,
- m) spolupracuje s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí,
- n) podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja,
- o) rozvíja spoluprácu s územnými celkami a s orgánmi iných štátov,
- p) vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi.

§ 5

Medzinárodná spolupráca

(1) Samosprávny kraj môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie. Má právo stať sa členom medzinárodného združenia územných celkov alebo územných orgánov.

(2) Spolupráca sa uskutočňuje len na základe dohody o spolupráci, ktorá musí obsahovať

- a) názvy a sídla účastníkov zmluvy,
- b) predmet zmluvy (spolupráca),
- c) určenie času, na ktorý sa uzatvára.

(3) Ak je nevyhnutné zriadiť dohodou o spolupráci osobitný orgán, musí byť uvedený v dohode, rovnako aj spôsob jeho zriadenia. Tento orgán môže mať len súkromnoprávnu povahu.

(4) Dohoda o spolupráci musí byť uzatvorená písomne a musí byť vopred schválená nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov zastupiteľstva a vopred schválená územným celkom alebo orgánom iného štátu.

(5) Dohoda o spolupráci alebo členstvo v medzinárodnom združení územných celkov alebo územných orgánov nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, so zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, a nesmie byť v rozpore s verejným záujmom.

(6) Samosprávny kraj zasiela rovnopis uzatvorenej dohody o spolupráci alebo dokladu o členstve v medzinárodnom združení územných celkov alebo územných orgánov krajskému úradu, v ktorého územnom obvode má sídlo. Krajský úrad vedie evidenciu uzatvorených zmlúv o spolupráci a o členstve samosprávnych krajov v medzinárodných združeniach územných celkov alebo územných orgánov.

(7) Krajský úrad môže podať na súd z dôvodu nesplnenia podmienok ustanovených v odsekoch 2, 3, 4 a 5 návrh na určenie povinnosti vypovedať dohodu o spolupráci alebo členstvo v medzinárodnom združení územných celkov alebo územných orgánov.

§ 6

(1) Na samosprávny kraj možno zákonom preniesť niektoré úlohy štátnej správy.

(2) S prenesením úloh na samosprávny kraj podľa § 1 štát poskytne samosprávnemu kraju potrebné finančné a iné materiálne prostriedky.

§ 7

Vzťah k štátnym orgánom, obciam a iným právnickým osobám

(1) Samosprávny kraj pri výkone svojej pôsobnosti spolupracuje so štátnymi orgánmi, s inými samosprávnymi kraji, obcami a s inými právnickými osobami.

(2) Samosprávny kraj predkladá Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky návrh symbolov (§ 1 ods. 6) na zápis do Heraldického registra Slovenskej republiky.

(3) Štátne orgány poskytujú samosprávnemu kraju potrebné údaje z jednotlivých evidencií v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi.⁸⁾ Samosprávny kraj poskytuje štátnym orgánom, obciam a iným právnickým osobám údaje potrebné na ich činnosť v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi.

(4) Štátne orgány podporujú spoluprácu samosprávneho kraja s územnými a správnymi celkami alebo s orgánmi, alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie; dbajú na to, aby samosprávny kraj bol informovaný o možnostiach tejto spolupráce.

(5) Štátne orgány a samosprávny kraj utvárajú podmienky na ďalšie vzdelávanie predsedov, poslancov zastupiteľstva a zamestnancov samosprávneho kraja.

(6) Prednosta príslušného krajského úradu sa zúčastňuje na zasadnutí zastupiteľstva, ak program zasadnutia sa týka úloh miestnej štátnej správy.

(7) Samosprávny kraj upozorňuje orgány miestnej štátnej správy a obce na nedostatky, ktoré zistí v ich činnosti pri plnení svojich úloh.

(8) Obec poskytuje samosprávnemu kraju na plnenie jeho úloh údaje z evidencií, ktoré vedie.

(9) Obec, ktorá je sídlom samosprávneho kraja, poskytuje súčinnosť pri zabezpečovaní umiestnenia jeho orgánov.

(10) Štátne orgány vykonávajú dozor a kontrolu nad činnosťou samosprávneho kraja v rozsahu vymedzenom v zákone.⁹⁾

§ 8

Všeobecne záväzné nariadenia

(1) Samosprávny kraj môže vo veciach územnej samosprávy vydávať všeobecne záväzné nariadenie (ďalej len „nariadenie“); nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, so zákonmi a s nariadeniami vlády.¹⁰⁾

(2) Vo veciach, v ktorých samosprávny kraj plní úlohy štátnej správy, môže vydávať nariadenie len na základe splnomocnenia zákonom a v jeho medziach. Také nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, so zákonmi, s nariadeniami vlády, so všeobecne záväznými predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

(3) Ak je vláda Slovenskej republiky toho názoru, že nariadenie schválené podľa odsekov 1 a 2 je v rozpore s národnými záujmami alebo so záujmami iných vyšších územných celkov alebo obcí, vráti ho zastupiteľstvu prostredníctvom prednostu v lehote určenej na podpísanie. Ak nariadenie zastupiteľstvo opätovne schváli v znení námietok vlády, nadobudne účinnosť v lehote do 15 dní. V opačnom prípade nariadenie stráca platnosť, ak o tom rozhodne krajský súd na návrh vlády.

(4) Nariadenie sa vyhlasuje vyvesením jeho úplného znenia na úradnej tabuli samosprávneho kraja najmenej na 30 dní; účinnosť nadobúda 30. dňom od vyvesenia, ak v ňom nie je ustanovený neskorší začiatok účinnosti. Ak je to odôvodnené naliehavým verejným záujmom, môže sa v nariadení výnimočne ustanoviť skorší začiatok jeho účinnosti, najskôr však dňom vyhlásenia.

(5) Vyhlásenie nariadenia podľa odseku 4 je podmienkou jeho platnosti; okrem toho sa nariadenie zverejní aj v mieste obvyklým spôsobom.

(6) Samosprávny kraj zasiela bezodkladne a bezodplatne jeden výtlačok nariadenia každej obci na svojom území a krajskému úradu. Obec zabezpečí, aby nariadenie bolo prístupné každému, kto o to prejaví záujem.

§ 9

Financovanie samosprávneho kraja

(1) Základom finančného hospodárenia samosprávneho kraja je rozpočet, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka.

(2) Samosprávny kraj financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Vlastné príjmy samosprávneho kraja sú v rozsahu podľa osobitných predpisov

- a) príjmy z majetku samosprávneho kraja a z majetku štátu prenechaného samosprávnemu kraju do užívania,
- b) príjmy z miestnych daní a poplatkov,
- c) výnosy z pokút,
- d) výnosy z dobrovoľných zbierok, dobrovoľné príspevky a dary právnických osôb a fyzických osôb,
- e) iné príjmy.

(3) Výdavky samosprávneho kraja sú

- a) výdavky súvisiace s výkonom samosprávnych funkcií,
- b) výdavky súvisiace so správou vlastného majetku, ako aj majetku prenechaného samosprávnemu kraju do užívania,
- c) výdavky súvisiace s tvorbou a plnením programu sociálneho a ekonomického rozvoja samosprávneho kraja,
- d) iné výdavky podľa osobitných predpisov.

(4) Návrh rozpočtu samosprávneho kraja musí byť pred schválením najmenej 15 dní verejne prístupný, aby sa mohli o ňom vyjadriť obyvatelia samosprávneho kraja, ako aj osoby podľa § 3 ods. 3; to platí aj o návrhu záverečného účtu samosprávneho kraja.

(5) Samosprávny kraj vedie účtovníctvo podľa osobitného zákona.¹¹⁾ Ročnú účtovnú závierku samosprávneho kraja overuje audítor.¹²⁾ Audítor overuje aj ďalšie skutočnosti ustanovené osobitným zákonom.^{12a)}

(6) Postavenie rozpočtu samosprávneho kraja, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi samosprávnymi kraji, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtom obcí ustanovuje osobitný zákon.¹³⁾

§ 10

Majetok samosprávneho kraja

(1) Majetok samosprávneho kraja slúži na plnenie úloh samosprávneho kraja.

(2) Majetok samosprávneho kraja a nakladanie s ním ustanovuje osobitný zákon.

§ 11 Zastupiteľstvo

(1) Zastupiteľstvo je zbor zložený z poslancov samosprávneho kraja zvolených v priamych voľbách. Spôsob voľby poslancov zastupiteľstva ustanovuje osobitný zákon.¹⁴⁾ Zastupiteľstvo určí počet poslancov na celé volebné obdobie v pomere 12 000 až 15 000 obyvateľov na jedného poslanca a určí volebné obvody podľa osobitného zákona.¹⁴⁾ Funkčné obdobie zastupiteľstva sa skončí zložením sľubu poslancov novozvoleného zastupiteľstva.

(2) Zastupiteľstvu je vyhradené rozhodovať o základných otázkach samosprávneho kraja, najmä

- a) uznávať sa na nariadeniach,
- b) určovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom samosprávneho kraja a s majetkom prenechaným do užívania samosprávnemu kraju,
- c) schvaľovať program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja samosprávneho kraja, regionálne rozvojové plány a programy, ako aj územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov,
- d) schvaľovať rozpočet samosprávneho kraja a jeho zmeny, kontrolovať čerpanie rozpočtu a schvaľovať záverečný účet samosprávneho kraja,
- e) o prijatí úveru alebo pôžičky samosprávneho kraja,
- f) o vyhlásení referenda,
- g) zriaďovať, zakladať, zrušovať a kontrolovať právnické osoby samosprávneho kraja a vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), ak osobitný zákon neustanovuje inak, ako aj schvaľovať majetkovú účasť samosprávneho kraja v právnickej osobe,
- h) schvaľovať dohody podľa § 5, schvaľovať združovanie prostriedkov a činností samosprávneho kraja, ako aj členstvo samosprávneho kraja v združeniach,
- i) voliť a odvolávať na návrh predsedu z poslancov zastupiteľstva podpredsedu samosprávneho kraja (ďalej len „podpredsa“), vymedziť na návrh predsedu právomoci, ktoré nemôže podpredsa vykonávať v čase neprítomnosti predsedu, ako aj určovať podpredsedovi, ktorý je dlhodobo uvoľnený na výkon funkcie, primeranú odmenu,
- j) zriaďovať komisie a iné orgány zastupiteľstva, voliť a odvolávať ich predsedov a ďalších členov,
- k) voliť na šesť rokov a odvolávať hlavného kontrolóra samosprávneho kraja (ďalej len „hlavný kontrolór“) a určovať jeho plat a odmenu,
- l) určovať odmenu poslancom (§ 12 ods. 6),
- m) určovať odmenu členom komisií, ktorí nie sú poslancami,
- n) zriaďovať úrad samosprávneho kraja (ďalej len „úrad“) a určovať jeho organizačnú štruktúru,
- o) schvaľovať rokovací poriadok zastupiteľstva.

(3) Zastupiteľstvo sa schádza podľa potreby, najmenej však raz za dva mesiace; jeho zasadnutie zvoláva a vedie predseda. Ak o zvolanie zasadnutia zastupiteľstva požiada aspoň tretina poslancov, predseda zvolá zasadnutie zastupiteľstva do siedmich dní od doručenia požiadavky na jeho konanie. Návrh programu rokovania sa poslancom oznámi písomne, najneskôr desať dní pred zasadnutím zastupiteľstva, a ak ide o zasadnutie zastupiteľstva zvolaného na žiadosť aspoň tretiny poslancov, oznámi ho najneskôr tri dni pred jeho konaním; súčasne ho uverejní vhodným spôsobom tak, aby sa s ním mohla oboznámiť verejnosť.

(4) Zastupiteľstvo rokuje vždy v zbore. Je spôsobilé rokovať a uznávať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Na prijatie uznesenia zastupiteľstva je potrebný súhlas

nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov. Na prijatie nariadenia je potrebný súhlas trojpätinovej väčšiny hlasov všetkých poslancov. Ak zastupiteľstvo nie je spôsobilé rokovať a uznášať sa, predseda zvolá do 14 dní nové zasadnutie.

(5) Zasadnutie zastupiteľstva sa môže konať aj vtedy, ak ho predseda podľa odseku 3 alebo 4 nezvolá; v takom prípade zasadnutie zastupiteľstva zvolá podpredseda alebo iný poslanec.

(6) Ak zastupiteľstvo zriadilo poradný orgán, vyžiada si jeho stanovisko pred prijatím rozhodnutia vo veci, na ktorú bol poradný orgán zriadený.

(7) Rokovanie zastupiteľstva je verejné, ak zastupiteľstvo nevyhlási rokovanie za neverejné. Zastupiteľstvo vyhlási rokovanie vždy za neverejné, ak predmetom rokovania sú informácie alebo veci chránené podľa osobitných zákonov.¹⁵⁾

(8) Ak na rokovaní zastupiteľstva požiadajú o slovo prezident Slovenskej republiky, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, člen vlády Slovenskej republiky alebo osoba splnomocnená vládou, zástupca iného štátneho orgánu, starosta obce alebo primátor mesta, ktoré patria do územia samosprávneho kraja, slovo sa mu udelí; môže sa udeliť aj inej osobe.

(9) Nariadenie a uznesenie zastupiteľstva podpisuje predseda najneskôr do troch dní od ich schválenia.

(10) Podrobnosti o rokovaní zastupiteľstva upravuje rokovací poriadok zastupiteľstva.

Poslanci

§ 12

(1) Poslanec je oprávnený najmä

- a) predkladať zastupiteľstvu a jeho orgánom návrhy,
- b) interpelovať predsedu vo veciach týkajúcich sa výkonu jeho činnosti,
- c) požadovať od vedúcich (riaditeľov) právnických osôb zriadených alebo založených samosprávnym krajom vysvetlenia vo veciach týkajúcich sa ich činnosti,
- d) požadovať informácie a vysvetlenia od fyzických osôb a právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť na území samosprávneho kraja, vo veciach týkajúcich sa ich podnikania,
- e) zúčastňovať sa na kontrolách, previerkach, vybavovaní sťažností a iných podaní, ktoré uskutočňuje zastupiteľstvo a jeho orgány,
- f) požadovať vysvetlenia od štátnych orgánov vo veciach potrebných na riadny výkon poslanskej funkcie.

(2) Poslanec je povinný najmä

- a) zložiť sľub na prvom zasadnutí zastupiteľstva, na ktorom sa zúčastní,
- b) obhajovať záujmy samosprávneho kraja a jeho obyvateľov,
- c) zúčastňovať sa na zasadnutiach zastupiteľstva a jeho orgánov, do ktorých bol zvolený,
- d) informovať na požiadanie voličov o svojej činnosti a o činnosti zastupiteľstva.

(3) Poslanec skladá sľub, ktorý znie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem riadne plniť svoje povinnosti, ochraňovať záujmy samosprávneho kraja, dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a pri výkone svojej funkcie poslanca ich budem uplatňovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.“

(4) Funkcia poslanca sa vykonáva spravidla bez prerušenia pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Poslanec nesmie byť pre výkon svojej funkcie ukrátený na právach ani na nárokoch vyplývajúcich z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu. Zamestnávateľ umožní svojmu zamestnancovi výkon funkcie poslanca podľa osobitných predpisov. Poslancovi, ktorý je na výkon funkcie dlhodobo uvoľnený zo zamestnania, patrí namiesto mzdy alebo inej odmeny v zamestnaní odmena od samosprávneho kraja. Samosprávny kraj uhrádza zamestnávateľom za krátkodobé uvoľnenie poslanca na výkon funkcie náhradu mzdy, platu alebo inej odmeny za prácu.

(5) Poslancovi patrí náhrada výdavkov podľa osobitného predpisu,¹⁶⁾ ktoré mu vznikli v súvislosti s výkonom funkcie.

(6) Poslancovi, ktorý nie je dlhodobo uvoľnený na výkon funkcie, možno za výkon funkcie poskytnúť odmenu.

§ 13

(1) Funkcia poslanca je nezlučiteľná s funkciou

- a) predsedu,
- b) člena orgánu právnickej osoby zriadenej alebo založenej samosprávnym krajom,
- c) zamestnanca samosprávneho kraja alebo
- d) podľa osobitného zákona.¹⁷⁾

(2) Mandát poslanca zaniká

- a) uplynutím volebného obdobia,
- b) odmietnutím sľubu alebo zložením sľubu s výhradou,
- c) vzdaním sa mandátu,
- d) právoplatným odsúdením za úmyselný trestný čin alebo právoplatným odsúdením za trestný čin, ak výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený,
- e) pozbavením spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony,
- f) skončením trvalého pobytu v obci na území samosprávneho kraja alebo
- g) smrťou.

(3) Vzdanie sa mandátu musí poslanec urobiť písomne a jeho účinky nastávajú doručením úradu. Vzdanie sa mandátu nemožno vziať späť.

§ 14

Ustanovujúce zasadnutie novozvoleného zastupiteľstva zvolá doterajší predseda tak, aby sa konalo do 30 dní od vyhlásenia výsledkov volieb. Ustanovujúce zasadnutie novozvoleného zastupiteľstva vedie doterajší predseda do zloženia sľubu nového predsedu.

§ 15

Referendum

(1) Zastupiteľstvo vyhlási referendum o dôležitých otázkach, ktoré sa týkajú výkonu samosprávy samosprávneho kraja, ak sa na tom uznesie alebo ak o to petíciou požiada aspoň 30 % oprávnených voličov.¹⁴⁾

(2) Zastupiteľstvo vyhlási referendum o odvolaní predsedu, ak

- a) je neprítomnosť alebo nespôsobilosť predsedu na výkon funkcie dlhšia ako šesť mesiacov,
- b) hrubo alebo opakovane zanedbáva povinnosti predsedu, a tým vznikajú vážne nedostatky v správe samosprávneho kraja, alebo
- c) o to petíciou požiada aspoň 30 % oprávnených voličov.¹⁴⁾

(3) Zastupiteľstvo vyhlási referendum podľa odsekov 1 a 2 písm. a) a b) tak, aby sa uskutočnilo do 90 dní od schválenia uznesenia o vyhlásení referenda.

(4) Ak petícia spĺňa náležitosti ustanovené osobitným zákonom,¹⁸⁾ zastupiteľstvo vyhlási referendum tak, aby sa uskutočnilo do 90 dní od doručenia petície samosprávne kraju. Petíciu podľa odsekov 1 a 2 písm. c) overujú aspoň traja poslanci určení zastupiteľstvom, ktorí nemôžu byť členmi petičného výboru.

(5) Výsledky referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila aspoň polovica oprávnených voličov¹⁴⁾ a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou platných hlasov účastníkov referenda.

(6) Referendum o tej istej veci možno opakovat najskôr po uplynutí 24 mesiacov od jeho vykonania; to neplatí, ak ide o referendum o odvolaní predsedu.

(7) Zastupiteľstvo vyhlási výsledky referenda do troch dní od doručenia zápisnice o výsledkoch referenda.

(8) Zastupiteľstvo nariadením ustanoví podrobnosti o organizácii referenda.

Predseda

§ 16

(1) Predsedu volia obyvatelia samosprávneho kraja (§ 3 ods. 1) v priamych voľbách. Spôsob voľby predsedu ustanovuje osobitný zákon.¹⁴⁾

(2) Predseda skladá sľub, ktorý znie: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem riadne plniť svoje povinnosti, ochraňovať záujmy samosprávneho kraja, dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a pri výkone svojej funkcie predsedu ich budem uplatňovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.“

(3) Predseda zastupuje samosprávny kraj navonok. V majetkovoprávných vzťahoch, pracovnoprávných vzťahoch a v iných vzťahoch je štatutárnym orgánom; rozhoduje aj vo veciach, v ktorých zákon zveruje samosprávne kraju rozhodovanie o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb.

(4) Ak sa predseda domnieva, že uznesenie zastupiteľstva je v rozpore so zákonom alebo že je pre samosprávny kraj nevýhodné, môže pozastaviť jeho výkon tak, že ho nepodpíše v lehote podľa § 11 ods. 9.

(5) Ak bol výkon uznesenia zastupiteľstva pozastavený podľa odseku 4, zastupiteľstvo môže toto uznesenie nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov potvrdiť. Výkon potvrdeného uznesenia nemôže predseda pozastaviť. Ak zastupiteľstvo uznesenie nepotvrdí do dvoch mesiacov od jeho schválenia, uznesenie stráca platnosť.

(6) Predseda zvoláva spravidla raz za mesiac predsedov komisií na prerokovanie otázok týkajúcich sa samosprávneho kraja.

(7) Predsedu zastupuje podpredseda v rozsahu určenom zastupiteľstvom.

(8) Funkcia predsedu je nezlučiteľná s funkciou

- a) poslanca zastupiteľstva,
- b) člena orgánu právnickej osoby zriadenej alebo založenej samosprávnym krajom,
- c) štatutárneho zástupcu právnickej osoby s majetkovou účasťou samosprávneho kraja,
- d) zamestnanca samosprávneho kraja,
- e) starostu obce alebo primátora mesta, alebo
- f) podľa osobitného zákona.¹⁷⁾

(9) Funkcia predsedu je verejná funkcia a nevykonáva sa v pracovnom pomere. Doterajší pracovnoprávny vzťah alebo obdobný pracovný vzťah zostáva zachovaný.

(10) Predsedovi patrí za výkon funkcie plat podľa osobitného zákona.

§ 17

(1) Mandát predsedu zaniká

- a) uplynutím volebného obdobia,
- b) odmietnutím sľubu alebo zložením sľubu s výhradou,
- c) vzdaním sa mandátu,
- d) právoplatným odsúdením za úmyselný trestný čin alebo právoplatným odsúdením za trestný čin, ak výkon trestu odňatia slobody nebol podmienene odložený,
- e) pozbavením spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony,
- f) skončením trvalého pobytu v obci na území samosprávneho kraja,
- g) vyhlásením výsledku referenda, ktorým sa rozhodlo o odvolaní predsedu, alebo
- h) smrťou.

(2) Vzdanie sa mandátu predsedu musí sa urobiť písomne a jeho účinky nastávajú doručením úradu. Vzdanie sa mandátu predsedu nemožno vziať späť.

§ 18

(1) Predseda môže uložiť právnickej osobe alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie za porušenie nariadenia pokutu do 500 000 Sk. Pokuta je príjmom samosprávneho kraja.

(2) Predseda pri ukladaní pokút prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a následky protiprávneho konania.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka, keď sa predseda dozvedel o tom, kto sa porušenia dopustil, najneskôr do troch rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti.

§ 19

Hlavný kontrolór

(1) Hlavný kontrolór je zamestnancom samosprávneho kraja, ktorý vykonáva kontrolu plnenia úloh samosprávneho kraja, najmä kontrolu príjmov a výdavkov rozpočtu samosprávneho kraja a kontrolu hospodárenia a nakladania s jeho majetkom. Hlavný kontrolór je povinný vykonať kontrolu, ak ho o to požiada zastupiteľstvo. Najmenej raz do roka predkladá hlavný kontrolór správu o výsledkoch kontrolnej činnosti zastupiteľstvu. Zastupiteľstvo je povinné vytvoriť hlavnému kontrolórovi podmienky na nezávislý výkon jeho úloh.

(2) Hlavný kontrolór riadi útvar kontroly.

(3) Funkcia hlavného kontrolóra je nezlučiteľná s funkciou

- a) poslanca zastupiteľstva,
- b) predsedu,
- c) člena orgánu právnickej osoby zriadenej alebo založenej samosprávnym krajom,
- d) iného zamestnanca samosprávneho kraja alebo
- e) podľa osobitného zákona.¹⁷⁾

(4) Výkon funkcie hlavného kontrolóra sa skončí

- a) uplynutím obdobia, na ktoré bol zvolený,
- b) vzdaním sa funkcie,
- c) odvolaním z funkcie alebo
- d) smrťou.

(5) Zastupiteľstvo odvolá hlavného kontrolóra z funkcie, ak

- a) bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo bol právoplatne odsúdený za trestný čin a výkon trestu odňatia slobody nebol podmienene odložený,
- b) vykonáva funkciu nezlučiteľnú s funkciou hlavného kontrolóra podľa odseku 3,
- c) hrubo alebo opakovane zanedbáva povinnosti vyplývajúce z odseku 1 alebo
- d) bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená.

§ 20

Komisie

(1) Zastupiteľstvo zriaďuje mandátovú komisiu a finančnú komisiu; môže zriaďovať aj ďalšie komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány. Členom mandátovej komisie môže byť iba poslanec.

(2) Komisie sú zložené z poslancov a z ďalších osôb zvolených zastupiteľstvom. Poslanci musia tvoriť viac ako polovicu členov komisie; predsedom komisie je poslanec. Na posúdenie odborných otázok môžu komisie prizývať odborníkov z praxe.

(3) Komisie sa schádzajú podľa potreby, spravidla však raz za mesiac.

(4) Úlohy a spôsob rokovania komisií určuje zastupiteľstvo.

(5) Členovi komisie, ktorý nie je poslanec, možno poskytnúť odmenu.

§ 21

Úrad

(1) Administratívne a organizačné veci zastupiteľstva, predsedu a ďalších orgánov zriadených zastupiteľstvom zabezpečuje úrad, ktorý tvoria zamestnanci samosprávneho kraja; ich počet a skladbu pracovných funkcií ustanovuje zastupiteľstvo.

(2) Prácu úradu riadi a organizuje riaditeľ úradu, ktorý za svoju činnosť zodpovedá predsedovi.

Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 22

(1) Na konanie, v ktorom o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb rozhoduje predseda, vzťahuje sa všeobecný predpis o správnom konaní,¹⁹⁾ ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Proti rozhodnutiu predsedu vo veciach územnej samosprávy možno podať opravný prostriedok na súde.²⁰⁾

(3) Proti rozhodnutiu predsedu vo veciach výkonu štátnej správy preneseného na samosprávny kraj je odvolacím orgánom príslušný ústredný orgán štátnej správy.

(4) Rozhodnutie predsedu nemožno preskúmať mimo odvolacieho konania.

(5) Ak predseda v plnom rozsahu nevyhoví protestu prokurátora, o proteste na návrh ním zriadenej osobitnej komisie rozhodne opätovne predseda.

(6) Výkon rozhodnutia predsedu uskutočňuje úrad.

§ 23

Prvé zasadnutie zastupiteľstva zvoleného v roku 2001 zvolá prednosta krajského úradu tak, aby sa uskutočnilo do 30 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov volieb do orgánov samosprávnych krajov.

Čl. III

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vykonania volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2001.

Rudolf Schuster v. r.

Jozef Migaš v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

- 1) Čl. 64 Ústavy Slovenskej republiky.
- 2) Čl. 64a Ústavy Slovenskej republiky.
- 3) § 2 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky.
- 4) Čl. 67 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- 5) § 3 ods. 2 a 3 zákona č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii pobytu občanov, § 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 73/1995 Z. z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky.
- 6) § 3 ods. 4 zákona č. 135/1982 Zb.
- 7) § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 73/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 8) Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.
- 9) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov, zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.
- 10) Čl. 7 ods. 2 a čl. 120 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- 11) Zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- 12) Zákon Slovenskej národnej rady č. 73/1992 Zb. o audítoroch a Slovenskej komore audítorov v znení neskorších predpisov.
- 12a) § 31 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení zákona č. 445/2001 Z. z.
- 13) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z.
- 14) Zákon č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku.
- 15) Napríklad § 2 a 3 zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 17 až 20 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, § 38 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov.
- 16) Zákon č. 119/1992 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.
- 17) Napríklad § 10 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z., § 23 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 11 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.
- 18) Zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení zákona č. 242/1998 Z. z.
- 19) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).
- 20) § 250l Občianskeho súdneho poriadku.

